

A fővárosi tanács kertészei röviddel ezelőtt apró hársfalántát ültettek az egykori Normafa helyén. Előreláthatóan tiztizenkét éven át a tyúkketrecnyi kerítéssel óvják majd a palántákat. Mert még egy nyáron sem számolták meg, hányan fordulnak meg itt, a lejtő szélén, de számuk bizonyára felül van a millió. Aztán ha lehull a hó, jönnek a szők, tőlük rossznéven sem lehet venni, ha nem látják meg az apró fűcskát. A Normafa lejtőjén állva lecsúszni olyasféle dolog a téli sportolónál, mint diáknál az érettségi, katonánál az első kézitusa, kislánynál az első csók. Utána jöhet a többi, felsőbb osztályba léphet.

Hát ezért kell a ketrec a kis hársfalánta köré. Könyörtelenül eltaposnak a fűcskát, ha nem védene a drót. Így talán megmarad, és ha minden jól megy, fél évszázad múlva megilletőve áll meg majd most még pöttömnyi kisfiam alatta, és ezt mondja az ő gyermekeknek:

— Látod, ezt a nagy hársfát állítólag maga Mátyás király ültette.

Mert a régi, az igazi Normafáról ez a legenda járta. A nagy igazságos király állítólag egyszer erre vadászott, és itt, a meredély szélén játékosan hársmakkot szúrt a földbe. Ebből sarjadt a Normafa, ez a terebélyes hárs, amelynek méreteire Brocxy és Keleti Gusztáv festményeiből következtethetünk. A budai német világban a Wetterbaum — az időjárás fája — nevet viselte. Valahányszor égiháború dúlt az akkor Svábhegynek nevezett Szabadság-hegy fölött, ide biztosan bevágott a

mennykő. Omlott, pusztult a nevezetes növény.

Közismert nevét nem valamiféle termelési irányzamtól nyerte, mint azt manapság hihetné valaki. A Normafa korban is, méretében is túlnőtt minden normán. Névadó ünnepe a múlt század derekán folyt le. Az Operaház akkor még híre-hamva sem volt. Egyetlen zenés és prózai nagy színházunk, a régi Nemzeti Színház péntekenként tartott Norma-napot, azaz nem rendezett előadást. Tagjai ilyenkor, ha szép idő volt, erre a mosolygós rétre ruccantak ki Schodelné, a híres drámai szoprán, egy ilyen kirándulás alkalmával a fa alatti kaptá meg a színház intendánsától, Nyárytól a közönség hódola-

fermesüvel

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Máté György*

Cím: _____

Forrás: **ÚJ NORMAFA**

Népszabadság, 1960. aug. 28.

(Hely) (Idő) (Köt. v. fűz.) (Oldal)

Összélyezés

634.957

Hely

Idő "1960"

Személy

Helyszám

mint elődöknek. Tizenöt évvel újjászületésed előtt nagy mozgás kezdődött lent. Biztosíthatlak, nagyreményű barátom, ezennél meggyorsul ez és úgy megszépül mire megnősz, hogy rá se ismerne az öreg.

Máté György

tának jelképét, egy ezüst sarlót. Az énekesnő hálából itt énekelte el híres szerepének, Bellini Normájának nagyáriáját, a „Casta divát”. Így lett Mátyás állítólagos ültetvényéből Normafa.

Ezer vidám és szomorú történetet jegyeztek fel róla és környékéről is, s ezek még Jókai fantáziáját is megragadták. Remellay Gusztáv 1849-es nemzetőrkapitány ágaira köttetett fel Budavár ostromának napjaiban egy kémgyanús alakot. Úgy tartották, hogy amelyik lány leszakítja egy hajtását és azt éjszakára a vánkosa alá rejt, bizony megalmodja azon az éjjelen, ki lesz majd a férje. És amelyik hajdon a legénnyel az árnyékában ül és utána gallyat szakít róla, hamarosan az illető felesége lesz.

Ilyen legendát nem bírhat ki huzamosan egy fa, még az olyan nagy és dúslombú sem, mint ez volt. A sok vágakozó honleány keze nyomán is pusztult, kopott. A kilencvenes évek közepén ráadásul kettéhasította egy villám. Úgy kapcsolták össze vaspánttal. 1917-ig valahogy állt még. Akkor egy rettentő vihar végzett vele.

Disztelen tábla került a helyére, jelezve, hogy „itt állott a Normafa”. De ezt sem kímélte az idő. Hajtásait azonban előrelátó kertészek két oldalán elültették. Utódai azóta sudár fává nőttek és őrzőn borulnak most a ketrecre, amely a pici palántát óvja.

Egy élelmes kocsmáros, bizonyos Till Mihály, már 1894-ben felismerte a szép környezet-

ben és a híres fában rejülő üzleti lehetőséget, és a lejtőt övező bozót háta mögött kertes vendéglőt nyitott. Aranybánya volt ez az üzlet, de alapítója nem sokáig élvezhette. A göröngyös út lerázta egy este szekeréről és sérüléseibe hamarosan belepusztult. Utóbb egy Kovács nevű emberé lett a vendéglő. Ma Normafa Étterem a neve és vonzóereje mit sem kopott. Napi 90 forintos penzióárait is szívesen megfizetik.

Az ember áll tulajdon életünk színhelyének feltárulkozó szépségei előtt és nem tud betelni a látvánnyal. Messze lenn, halvány ködfátyolban ott a roppant város. Látképét itt gesztenyefák, tölgysek és platánok körítik. Fent a nagy kékség, örökké változó felhőgomolyával. Aztán leszáll az est, és mindez összeolvad egyetlen feketeséggé és egyetlen ragyogással. Amott a csillagok pislognak, lent meg a villanykörték és a neoncsövek. Együtt integetnek az újjászületett Normafának: „Üdvözlünk, hol késtél oly soká? Hiszen te is beletartozol ebbe a furcsa kö-, szó-, szín- és hangvilágba, amelyet a térképen egyszerűség kedvéért úgy jelölnek: BUDAPEST.”

Negyvenhárom éve nem látta

egymást városunk és a Normafa. Nagy év volt a pusztulásáé. A svábhgyi villámcsapást két hónappal követte a pétervári. A Normafa már mit sem tudhatott arról, hogy villám sújtott a kapitalizmusba is. De most, hogy feltámadva újra kiteríti maga előtt

kétmillió ember életét, dörzsölheti a szemét, mi történt a nem egészen fél évszázad alatt.

Állók a ketrecének támaszkodva, és a fák koronája fölött elbámulok negyvenhárom év történetén, vagyis a mi életünkén. Már sokszor néztem innen a tájat. De 1917 és 1945 között nem sok változott. Csak a budai hegyvidéket szórták be kastélykavicsukkal a régi és új gazdagok. Mert idelátszik a Hűvösvölgy, a Pasarét és a Rózsadomb egy része is Lejbebb a lármás város mozdulatlanok látszott. Talán, mert itt csönd volt, azért is jártak fel mindig oly sokan ide, a magasba.

Az utolsó tizenöt év azonban mély nyomokat hagyott az elmosódott köregetegben. Bal kéz felől jókora foltként jelentkezik a Thälmann utcai lakótelep. Sokfelé látni a sortatarozás eredményeit, és csak egy bokrot kell megkerülni, hogy meglássa az ember százezrek játékterét, a Népszabadság-teret. Mögötte a második világos folt: a Kerepesi úti új lakásrengeteg Estéknél idevillognak a Nagykörút fénycsövei, amelyeknek zöldes fénye lassan elért a város legtávolabbi vidékére is. Gyorsan hunyorgat a sok fényreklám, és a gyakorlott szem felismeri általa a Tanács körút és a Rákóczi út kereszteződését, a Népszínház utca és a Nagykörút sarkát, a November 7. teret. Lehet, hogy vannak szebb városok a világban, de nekünk, budapestieknek kedvesebb nincs sehol.

De jó is neked, te fa, hogy nem láttad sötétén ezt a vá-

rost! Amikor megsemmisített a villám, háború volt, de annak hullámai nem érték el a mi házákat. Csak mikor újra hadijelentéseket közöltek a kirándulók által itt szétdobált papírlapok, akkor ismerte meg ez a város, mi az a háború. Te nem hallottad a messzeségből a sziréna vijjogását, és nem láttad a nehézbombázókat, a kiegészített kerületeket. Az volt akkor a szerencsés, aki nem érte meg ezt. Mert a sírba szállt majdnem az egész nép, a Normafa sorsával fenyegette a villám.

De mert vörös csillagok gyulladtak ki aztán a völgyben, azért borult újra fénybe a táj. Megjelentek a kis cérnaszálak a Dunán — hidak születtek a semmiből. Új és új fények gyulladtak, sokkal ragyogóbbak a réginnél.

Az új Normafára már a Magyar Népköztársaság fővárosa csillog. Körül gyökeresen megváltozott a vén fa kidölte óta a tájék. Szabadság-hegy lett a hely neve. Autóbusz jár ide a fogaskerekűtől, a Hűvösvölgyből meg úttörővasút. Reggelenként zsúfolt kocsin haladnak erre az atomreaktor és a csillagda dolgozói. Néhány száz méternyire a fák koronája mögött, ott magasodik a televízió torony. Tíz- és tizezrek pihennek itt a fűvön és az utánuk ittmaradó újságpapír-foszlányok tizenöt hosszú éve már békéről beszélnek.

Nőjél meg hát, te kis Normafa. Légy nagy és erős, ne sújtsen soha az ég villáma már, hiszen van körül villámhárító bőven. De ettől eltekintve, változatosabb látványra van kilátásod,